
Οι Επιπτώσεις της Δεκαετίας της Γυναίκας στον Ελληνικό χώρο

Εφέτος η 8η Μαρτίου, η Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας, γιορτάστηκε παντού με κάποια ιδιαιτερότητα, γιατί εφέτος συμπληρώνονται τα 10 χρόνια που όρισε το 1975 ο ΟΗΕ για να διορθωθούν οι ανισότητες που υπήρχαν ανάμεσα στα δύο φύλα. Με την συμπλήρωση λοιπόν αυτής της 10ετίας, η 8η του Μάρτη έγινε κατά κάποιο τρόπο ημέρα γενικού απολογισμού. Τι ακριβώς έγινε αυτή την 10ετία; Τι κερδίσαμε; Τι απομένει να κάνουμε; Ποια ήταν η επίδρασή της στην χώρα μας;

Με αυτό το σκεπτικό, αποφασίσαμε να οργανώσουμε για την ημέρα αυτήν μια συζήτηση στρογγυλού τραπέζιου με ανθρώπους διαφορετικών επαγγελματιών και προσανατολισμών για να μας πούν τις εντυπώσεις τους για τις επιπτώσεις που νομίζουν ότι είχε αυτή η δεκαετία στον Ελληνικό χώρο. Στην ομιλία πήραν μέρος: Νίκος Δήμου, συγγραφέας, Μαρία Ηλιού, καθηγήτρια Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Μαρία Καρρά, αντιδήμαρχος Αθηνών, Αίμη Μπακούρου, δημοσιογράφος και Ορέστης Χατζηβασιλείου, τ. Πρόεδρος ΓΣΕΕ. Την συζήτηση συντόνισε η Πρόεδρος του Συνδέσμου, κ. Αλίκη Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου.

Η κ. Μαραγκοπούλου έκανε μια μικρή εισαγωγή για την Ημέρα της Γυναίκας και εξήγησε ότι είναι ένας εορτασμός μάχης, μια επέτειος απεργίας που έγινε πριν από 100 περίπου χρόνια στη Νέα Υόρκη των ΗΠΑ, από μερικές ράφτριες για να ζητήσουν το ίδιο ωράριο με τους άντρες, δηλαδή 10 ώρες εργασίας αντί για 16 ώρες που εργαζόντουσαν ως τότε. Επέτειος λοιπόν σεβασμού γι' αυτές και κέντρισμα για καινούριους αγώνες.

Αυτή την χρονιά, εξακολούθησε η κ. Μαραγκοπούλου, συμπίπτει η επέτειος αυτή με το κλείσιμο 10 χρόνων αγώνων του Γυναικείου Κινήματος. Το Έτος της Γυναίκας, το 1975, βοήθησε να πετύχουν οι Ελληνίδες από την τότε κυβέρνηση την βασική διάταξη για την ισότητα των φύλων σε συνδυασμό με το 116 άρθρο του Συντάγματος που έλεγε ότι μετά την 31 Δεκεμβρίου 1982 θα παύσει αυτόματα να ισχύει οποιοσδήποτε νόμος κατά της ανισότητας. Αν δεν άλλαζαν λοιπόν μέσα σ' αυτήν την προθεσμία οι νόμοι αυτοί, θα βρισκόμαστε σε συνταγματικό κενό. Αυτή ήταν και η σοβαρότερη πίεση για τις μετέπειτα κυβερνήσεις ώστε να προβούν στις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις. Οι πιέσεις βέβαια των γυναικείων οργανώσεων καθώς και η επικρατούσα ατμόσφαιρα βοήθησαν πολύ στην ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν έχουν να γίνουν πολλά ακόμα για να κερδίσουμε την αληθινή ισότητα.

Δημοσιεύουμε παρακάτω περιλήψεις από τις εισηγήσεις των ομιλητών:

Αυτογνωσία, αυτοκαλλιέργεια, αυτοέλεγχος χρειάζεται το νέο ανθρώπινο αντι-πρότυπο της γυναίκας

του Νίκου Δήμου, συγγραφέα

Η αγωνιζόμενη Ελληνίδα γυναίκα βρίσκεται σήμερα στο πιο αποφασιστικό και δύσκολο σημείο της νεότερης ιστορίας της.

Βρίσκεται στο σημείο όπου -τυπικά- έχει αποκτήσει αυτά που ζητούσε. Τυπικά έχει κερδίσει τον αγώνα.

Εκεί ακριβώς είναι που ο αγώνας, ο ουσιαστικός, μπορεί να χαθεί.

Αυτή τη στιγμή δεν είναι πια οι νόμοι ή οι διατάξεις που εμποδίζουν τη γυναίκα να είναι ελεύθερη ή να ολοκληρωθεί.

Το κυριότερο εμπόδιο είναι ο ίδιος ο εαυτός της.

Είναι η εικόνα που έχει για τον εαυτό της.

Είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης στον εαυτό της.

Είναι η έλλειψη αυτογνωσίας. (Πότε βλέπει τον εαυτό της σαν κακέκτυπο άντρα και πότε κουβαλάει ακόμα το άχρηστο βάρος της παράδοσης).

Είναι η έλλειψη ξεκαθαρισμένων στόχων.

Είναι η έλλειψη σωστής κοινωνικής συνείδησης.
Η δεκαετία που πέρασε υπήρξε αποφασιστική για την Ελληνίδα γυναίκα. Κέρδισε πολλές μάχες.
Μένουν ακόμα μερικές –η μάχη για τις αμβλώσεις, για την ίση αμοιβή και άλλες. Αλλά κι αυτές θα κερδηθούν. Είναι ζήτημα χρόνου.
Οι συγκεκριμένοι στόχοι είναι πιο εύκολοι.
Γι' αυτό η δεκαετία που έρχεται θα είναι πιο δύσκολη. Αλλά και πιο αποφασιστική. Γιατί εκεί θα αρχίσει να δίνεται η μάχη της ουσίας.
Η μάχη αυτή θα συνεχιστεί για πολλές δεκαετίες. Γιατί οι νόμοι αλλάζουν πιο εύκολα από τις νοοτροπίες.
Τι θάπρεπε να επιδιώξει η Ελληνίδα φεμινίστρια τα επόμενα χρόνια;
Πρώτα την βελτίωση της «εσωτερικής» της θέσης. Αυτογνωσία, αυτοκαλλιέργεια, αυτοέλεγχος.
Δεύτερο την αποσαφήνιση των σκοπών και των στόχων της.
Τρίτο, την κατανόηση του γενικότερου πλέγματος που μας κρατάει όλους δέσμιους –όχι μόνο τις γυναίκες. (Έχω επανειλημμένα τονίσει πως ο άντρας είναι πιο αλλοτριωμένος από τη γυναίκα. Κι αν θέλετε εξηγώ πάλι το γιατί).
Και τέταρτο: την προς τα έξω προβολή της νέας εικόνας της. Την επικοινωνία αυτού που είναι, αυτού που έγινε –στον υπόλοιπο χώρο: άντρες και γυναίκες.
Υποψιάζομαι πως ακόμα πολλές αγωνιζόμενες γυναίκες έχουν

κρυμμένο μέσα τους ένα αντρικό πρότυπο.
Υποψιάζομαι πως αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι γυναίκες αυτές επηρεάζουν αρνητικά τις άλλες γυναίκες –τη σιωπηρή πλειοψηφία.
Υποψιάζομαι πως αυτή η πλειοψηφία απολαμβάνει –όσο μπορεί– τα δικαιώματα που της χάρισε ο αγώνας των λίγων αλλά δεν ταυτίζεται μαζί τους.
Δεν έχει ούτε πρότυπα, ούτε στόχους. Τις αφήνει να «διαλέγουν πριν από σας για σας».
Νομίζω ότι προς αυτή τη σιωπηρή πλειοψηφία πρέπει να γίνει η νέα προσπάθεια επικοινωνίας.
Τόσα χρόνια πολεμούσατε τους άντρες –τώρα είναι καιρός να αναμετρηθείτε με τις γυναίκες.
Θα τις πείσετε μόνον αν έχετε πριν διαμορφώσει ένα νέο πρότυπο, ανθρώπινο (δηλ. αντι-πρότυπο) ανοιχτό και ζωντανό.
Που να έχει διατηρήσει τις μεγάλες αρετές της γυναίκας. Αυτές που την κάνουν να υπερτερεί από κάθε άντρα: την διαίσθηση, τον αυθορμητισμό, τη ζωϊκή αμεσότητα, την ζεστασιά, τον κοινό νου και την μετριοπάθεια.
Αν κερδίσετε το σωστό πρόσωπο
αν κερδίσετε τις άλλες γυναίκες
ίσως κάποια μέρα να βοηθήσετε να ελευθερωθούμε κι εμείς.
Γιατί τελικά θα ελευθερωθούμε ή όλοι μαζί - ή καθόλου.